Parlamentul European
2024-2029

Comisia pentru cultură și educație

2025/2036(INI)

28.3.2025

PROIECT DE RAPORT

referitor la o nouă viziune pentru alianțele universităților europene
(2025/2036(INI))

Comisia pentru cultură și educație

Raportoare: Laurence Farreng

CUPRINS

Pagina

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN.....3

EXPUNERE DE MOTIVE.....8

ANEXĂ: ENTITĂȚILE SAU PERSOANELE DE LA CARE RAPORTOAREA A PRIMIT CONTRIBUȚII.....9

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

referitoare la o nouă viziune pentru alianțele universităților europene
(2025/2036(INI))

Parlamentul European,

– având în vedere Regulamentul (UE) 2021/817 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2021 de instituire a Erasmus+: Programul Uniunii pentru educație și formare, tineret și sport și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1288/2013[1],

– având în vedere rezoluția sa din 15 septembrie 2020 referitoare la adoptarea unor măsuri eficace pentru conferirea unui caracter ecologic programelor Erasmus+ și Europa Creativă, precum și Corpului european de solidaritate[2],

– având în vedere rezoluția sa din 19 mai 2022 referitoare la crearea Spațiului european al educației până în 2025 – micro-certificate, conturi individuale de învățare și învățarea în serviciul sustenabilității mediului[3],

– având în vedere rezoluția sa din 23 iunie 2022 referitoare la punerea în aplicare a unor măsuri de incluziune în cadrul Erasmus+ 2014-2020[4],

– având în vedere studiul din 11 septembrie 2023 realizat pentru Comisia sa pentru cultură și educație intitulat „Programele de finanțare ale UE pentru perioada 2021-2027 în domeniul culturii, mass-mediei, educației, tineretului și sportului: primele lecții, provocări și perspective viitoare – Erasmus+”,

– având în vedere studiul din 20 iulie 2023 realizat pentru Comisia sa pentru cultură și educație intitulat „Implementarea timpurie a patru programe ale UE pentru perioada 2021-2027: Erasmus+, Europa creativă, Corpul european de solidaritate și Cetățeni, egalitate, drepturi și valori (componenta 3)”,

– având în vedere raportul Comisiei privind rezultatele și potențialul de transformare al inițiativei privind universitățile europene[5],

– având în vedere concluziile Consiliului din 14 și 15 decembrie 2017,

– având în vedere concluziile Consiliului din 7 iunie 2018 privind trecerea la o viziune a unui Spațiu european al educației,

---

[1] JO L 189, 28.5.2021, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/817/oj.
[2] JO C 385, 22.9.2021, p. 2.
[3] JO C 479, 16.12.2022, p. 65.
[4] JO C 32, 27.1.2023, p. 58.
[5] Comisia Europeană: Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură et al., Report on the outcomes and transformational potential of the European Universities initiative (Raport privind rezultatele și potențialul de transformare al inițiativei privind universitățile europene), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2025.

– având în vedere Rezoluția Consiliului din 18 noiembrie 2019 privind dezvoltarea în continuare a spațiului european al educației pentru a sprijini sisteme de educație și formare orientate către viitor[6],

– având în vedere Comunicatul ministerial de la Roma adoptat la 19 noiembrie 2020 în cadrul Conferinței ministeriale a Spațiului european al învățământului superior,

– având în vedere Recomandarea (UE) 2021/2122 a Consiliului din 26 noiembrie 2021 privind un pact pentru cercetare și inovare în Europa[7],

– având în vedere concluziile Consiliului din 17 mai 2021 referitoare la inițiativa privind universitățile europene – Crearea de legături între învățământul superior, cercetare, inovare și societate: pregătirea terenului pentru o nouă dimensiune a învățământului superior european,

– având în vedere comunicarea Comisiei din 27 martie 2024 intitulată „Un model pentru o diplomă europeană” (COM(2024)0144),

– având în vedere comunicarea Comisiei din 5 martie 2025 intitulată „Uniunea competențelor” (COM(2025)0090),

– având în vedere articolul 54 din Regulamentul său de procedură, precum și articolul 1 litera (e) din Decizia Conferinței președinților din 11 decembrie 2024 privind procedura de autorizare a rapoartelor din proprie inițiativă și anexa 3 la respectiva decizie,

– având în vedere articolul 55 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere raportul Comisiei pentru cultură și educație (A10-0000/2025),

A. întrucât educația de calitate și cooperarea academică și științifică sunt condiții prealabile pentru realizarea autonomiei noastre strategice europene, pentru combaterea deficitului de competențe și pentru stimularea competitivității cu universități de vârf la nivel mondial;

B. întrucât importanța mediului academic și a universităților pentru o Europă competitivă este subliniată în raportul lui Mario Draghi privind viitorul competitivității europene, în raportul lui Enrico Letta privind viitorul pieței unice și în raportul lui Manuel Heitor referitor la evaluarea intermediară a programului Orizont Europa;

C. întrucât Erasmus+ este un program emblematic al UE care sprijină educația, formarea, tineretul și sportul în Europa și în afara acesteia;

D. întrucât inițiativa privind universitățile europene a fost instituită ca inițiativă emblematică în actuala perioadă de programare (2021-2027) a programului Erasmus+;

E. întrucât alianțele universităților europene servesc unui scop multidimensional, începând cu crearea de programe de învățământ comune și avansând în direcția creării de campusuri interuniversitare cu o puternică dimensiune europeană, menite să promoveze mobilitatea studenților și a personalului academic și administrativ, precum și către

[6] JO C 389, 18.11.2019, p. 1.
[7] JO L 431, 2.12.2021, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/2122/oj.

schimbări mai transformatoare ale peisajelor învățământului superior din statele membre și din țările participante;

F. întrucât libertatea academică și științifică este un principiu central al misiunilor și activităților universităților;

G. întrucât instituțiile de învățământ superior din Europa se confruntă cu provocări în ceea ce privește colaborarea transnațională, în special în ceea ce privește finanțarea și guvernanța;

H. întrucât inițiativa privind universitățile europene a fost mult mai încununată de succes decât se prevăzuse inițial; întrucât obiectivul de a crea 20 de alianțe, stabilit în concluziile Consiliului din 2017, a fost depășit, întrucât au fost create 65 de alianțe, care cuprind peste 570 de universități cu peste 2 200 de parteneri externi, fără alocări bugetare suplimentare;

I. întrucât aceste alianțe au fost selectate prin intermediul a cinci cereri deschise competitive axate pe calitate, excelență, incluziune și acoperire geografică echitabilă;

J. întrucât inițiativa privind universitățile europene este un instrument-cheie pentru construirea unui spațiu european al educației integrat, competitiv și favorabil incluziunii și pentru consolidarea identității europene;

K. întrucât alianțele și-au dovedit potențialul transformator de a moderniza sistemele de învățământ superior ale statelor membre și și-au asumat un rol în educația unei noi generații de studenți europeni mobili; întrucât universitățile din mai multe alianțe se află în avangarda schimbărilor legislative din țările lor;

L. întrucât 23 de state membre finanțează alianțe cu bugetele lor naționale,

Situația actuală, provocări și obstacole

1. recunoaște primirea călduroasă oferită inițiativei privind universitățile europene de către instituțiile de învățământ superior și rolul său central în facilitarea eforturilor de eliminare a obstacolelor din calea cooperării internaționale în învățământul superior; subliniază că proiectele de mobilitate, crearea unor programe de învățământ comune și cooperarea în domeniul cercetării între universitățile din Europa sunt esențiale pentru a răspunde nevoilor în domenii strategice; ia act de faptul că alianțele reprezintă un instrument puternic pentru punerea în aplicare a Procesului de la Bologna;

2. subliniază diversitatea alianțelor în ceea ce privește guvernanța, subiectele și materiile abordate, precum și dimensiunea și localizarea universităților participante; ia act de participarea largă și de succes a universităților din orașele mijlocii, zonele rurale și regiunile ultraperiferice, ceea ce face din aceasta o inițiativă accesibilă și favorabilă incluziunii; subliniază faptul că abordarea universală nu este adecvată pentru alianțe; constată că reprezentarea geografică la nivel european a universităților în cadrul alianțelor este esențială pentru combaterea exodului creierelor;

3. salută integrarea studenților în structurile de guvernanță ale alianțelor, permițând tinerilor să aibă un impact real asupra dezvoltării lor;

4. salută faptul că unele alianțe se implică în proiecte-pilot care vizează crearea unei diplome europene și/sau a unui statut juridic; subliniază, cu toate acestea, că alianțele nu ar trebui să servească drept unic instrument de inovare în învățământul superior; constată că alianțele ar trebui să aibă libertatea de a se specializa și de a fi flexibile în acțiunile lor;

5. salută creșterea semnificativă a numărului de proiecte de mobilitate care implică studenți și personal academic și administrativ din universitățile care participă la alianțe în comparație cu alte proiecte de mobilitate Erasmus+; constată că obiectivul inițial de a realiza o mobilitate fără sincope pentru 50 % dintre studenți în alianțele participante nu a fost încă atins;

6. este îngrijorat de amenințările actuale la adresa libertății academice și științifice în mai multe părți ale lumii, inclusiv în unele state membre; subliniază rolul pe care îl joacă universitățile, inclusiv alianțele, în creșterea atractivității sectorului european al învățământului superior pentru studenții și personalul academic din afara UE;

7. salută inițiativa Uniunea competențelor, în special viitoarea propunere privind statutul juridic al alianțelor, care le facilitează inițierea și conducerea de proiecte europene, atragerea de finanțare și extinderea structurii lor de guvernanță, în special în cazul universităților din țări din afara UE;

8. salută crearea FOREU4ALL, o comunitate de practici pentru alianțele universităților europene; subliniază rolul său esențial în diseminarea inovațiilor din alianțe către comunitatea academică mai largă;

Recomandări

9. subliniază că finanțarea și acțiunile trebuie să cuprindă cele trei misiuni universitare și triunghiul cunoașterii: educație, cercetare și inovare; este îngrijorat de lipsa pilonilor de cercetare și inovare în cadrul alianțelor; subliniază potențialul semnificativ al alianțelor de a construi rețele de cercetători și de a face schimb de cunoștințe la nivel european, pentru un impact multiplicat în domenii strategice precum informatica cuantică sau inteligența artificială;

10. subliniază necesitatea unei finanțări sustenabile și previzibile pentru alianțele actuale; solicită Comisiei să ia în considerare rezervarea viitoarelor apeluri pentru continuarea alianțelor actuale și a celor încununate de succes; solicită Comisiei să mențină procesul de depunere a cererilor cât mai simplu posibil;

11. subliniază că viziunea strategică pentru alianțele universitare trebuie să se reflecte în următorul cadru financiar multianual; solicită Comisiei să evalueze fiecare alianță pentru a oferi sprijin și soluții adaptate în ceea ce privește dezvoltarea lor viitoare;

12. recunoaște necesitatea ca inițiativa privind universitățile europene să continue să facă parte din programul Erasmus+; subliniază că Erasmus+ nu poate fi singura sursă de finanțare pentru alianțe; solicită Comisiei să prezinte o strategie cuprinzătoare de investiții pentru alianțe, care să includă finanțare din programe ale UE precum Orizont Europa, Europa digitală, InvestEU, Fondul social european Plus și Fondul european de dezvoltare regională;

13. subliniază faptul că, pentru a obține un succes real, care să cuprindă calitatea, excelența și incluziunea, sprijinul pentru alianțe nu poate proveni exclusiv din bugetul european, ci ar trebui să provină și din surse naționale, locale și private;

14. subliniază necesitatea de a consolida internaționalizarea alianțelor, în conformitate, printre altele, cu strategia „Global Gateway”; ia act de faptul că alianțele sunt la nivelul potrivit pentru stabilirea de parteneriate cu țări din afara UE și pot utiliza instrumente precum Erasmus Mundus; solicită Comisiei și alianțelor să se asigure că toți partenerii implicați respectă valorile europene;

15. solicită Comisiei, statelor membre și alianțelor să treacă de la o „logică bazată pe proiecte” la o cooperare transformatoare pe termen lung; subliniază că este important ca alianțele să se poată extinde; subliniază necesitatea de a stabili obiective mai degrabă calitative decât cantitative;

16. ia act de faptul că alianțele testează modalități inovatoare de predare și de dobândire a cunoștințelor, cum ar fi micro-certificatele și mobilitatea mixtă; subliniază necesitatea de a consolida interoperabilitatea sistemelor informatice pentru a crea intercampusuri europene virtuale autentice;

17. solicită Comisiei să ia în considerare adăugarea de criterii la posibilele cereri de propuneri viitoare, în conformitate cu subiectele legate de autonomia strategică și competitivitatea europeană, cum ar fi energia, apărarea, schimbările climatice și tranziția digitală;

18. subliniază necesitatea ca alianțele să aibă structura și capacitățile adecvate pentru a sprijini transferul de tehnologie și a permite extinderea cercetării, la nivel european;

19. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului și Comisiei.

EXPUNERE DE MOTIVE

Conceptul de alianțe universitare europene a fost menționat pentru prima dată în discursul de la Sorbona din 2017 al lui Emmanuel Macron, Președintele Republicii Franceze. A devenit realitate în 2019 și a fost pus în aplicare în cadrul programului Erasmus+ 2021-2027. Această idee este susținută de o tradiție îndelungată de cooperare și schimburi între universitățile europene, care își are originea în Evul Mediu, cu exemple precum călătoriile lui Desiderius Erasmus în orașe academice sau „Grand Tour”, o excursie educațională tradițională prin Europa dedicată tinerilor bărbați, din secolul XVII până în secolul XIX. Inițiativa Alianței Universitare Europene, în forma sa actuală, a fost concepută ca o rețea de universități care promovează mobilitatea studenților între campusuri și inovarea pedagogică. Primele alianțe au fost lansate în 2019 și au devenit un succes imediat. În timp ce ideea inițială era de a lansa doar 20 de alianțe, există în prezent 65 de alianțe, reunind peste 570 de universități, reprezentând mai mult de jumătate din populația studențească din Uniunea Europeană. Cererile Comisiei pentru alianțe universitare au fost deschise, ceea ce a permis universităților să răspundă la ele într-un mod deschis și creativ atunci când a fost vorba despre stabilirea numărului de parteneri, a tipurilor de guvernanță, a subiectelor pe care le vor aborda și a formelor lor de colaborare. Acest model de succes nu numai că a permis participarea celor mai mari universități recunoscute la nivel internațional, ci și a universităților mici și mijlocii și a celor din regiunile ultraperiferice, pentru a se reuni în jurul unor teme și obiective comune care contribuie la vitalitatea teritoriului lor, oferind tinerilor o educație la nivelul UE și combătând exodul creierelor. Acest lucru face din acesta un proiect extrem de incluziv, care democratizează excelența academică într-un mod favorabil incluziunii. Mult mai mult decât rețelele, aceste alianțe creează, de asemenea, campusuri intraeuropene și au devenit catalizatori pentru modificări legislative. Ele sunt vectori ai inovării, eliminând lacunele în materie de competențe și încurajând o nouă generație de tineri europeni să exploreze și să învețe. Există mai multe motive pentru a analiza mai îndeaproape alianțele, în special în ceea ce privește potențialul lor viitor și problemele identificate de-a lungul anilor. Într-o perioadă de insecuritate din ce în ce mai mare la nivel mondial, alianțele au devenit un atu real pentru îmbunătățirea competitivității și a suveranității Uniunii Europene. Prin urmare, este necesar să se consolideze capacitatea acestora de inovare și cercetare și de transfer de tehnologie, în special în sectoarele critice și strategice care pot continua să asigure securitatea și excelența pentru Uniunea Europeană. Atunci când libertatea academică este atacată, în special de către actori globali, cum ar fi SUA, alianțele universităților europene reprezintă un instrument cu care UE poate continua să atragă cercetători și cadre universitare din întreaga lume. În acest scop, este nevoie de investiții și finanțare pentru alianțe, pentru a le spori capacitățile, a le consolida eficiența, a le consolida modelele și a le asigura longevitatea, urmărind independența lor viitoare. Programele precum Erasmus+ sunt de o importanță vitală în acest sens. În loc să creeze noi alianțe, aceste programe și finanțarea lor ar trebui să sprijine succesul alianțelor existente care au început deja să remodeleze excelența academică a UE și libertatea academică.

ANEXĂ: ENTITĂȚILE SAU PERSOANELE DE LA CARE RAPORTOAREA A PRIMIT CONTRIBUȚII

Potrivit articolului 8 din anexa I la Regulamentul de procedură, raportoarea declară că a primit contribuții de la următoarele entități sau persoane pentru întocmirea proiectului de raport, înainte de adoptarea acestuia în comisie:

Entitatea și/sau persoana
Coimbra Group
LERU
Saarland University
Agreenium
EUt+ University Alliance
Una Europa vzw Student Board
Circle U. AISBL (Circle U. European University Alliance)
European University Association
ARQUS Alliance
Conference of European Schools for Advanced Engineering Education and Research
France Universités

Lista de mai sus este elaborată sub responsabilitatea exclusivă a raportoarei.

În cazul în care în listă sunt identificate persoane fizice prin numele sau funcția lor ori prin ambele elemente, raportoarea declară că a transmis persoanelor fizice în cauză Avizul Parlamentului European nr. 484 privind protecția datelor (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), în care sunt stabilite condițiile în care sunt prelucrate datele lor cu caracter personal, precum și drepturile legate de prelucrarea respectivă.